

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/58/2021
Identifikačné číslo spisu:	1315220189
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1315220189.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera a sudcov JUDr. Martina Vladíka a JUDr. Eriky Šobichovej, v spore žalobcov 1/ X. M. Q., narodenej XX. V. XXXX, trvale bytom v B., K.Á. X, 2/ Q. V., narodenej X. Q. XXXX, trvale bytom v B., N.. X. V. XX, 3/ V. Q., narodeného XX. Q. XXXX, trvale bytom v B., K. X a 4/ Q. Q., narodeného XX. F. XXXX, trvale bytom v B., K. X, všetci zastúpení JUDr. Drahomírom Tomčom, advokátom so sídlom v Bratislave, Mesačná 9, proti žalovaným 1/ T. B., narodenému X. H. XXXX, trvale bytom v A., Č. XX a 2/ L. B., narodenému XX. Y. XXXX, trvale bytom v A., V. X, obom zastúpeným advokátskou kanceláriou AK MS s.r.o., so sídlom v Bratislave, Galandova 3, IČO: 47 237 767, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 17 C 608/2015, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. augusta 2020 sp. zn. 15 Co 91/2020, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a.

II. Žalobcom 1/ až 4/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. novembra 2016, č. k. 17 C 608/2015-230, vyhovel žalobe žalobcov a určil, že žalobkyňa 1/ je v 1 vlastníckou nehnuteľnosť, a to pozemku s parcelným číslom 1277/139, záhrady o výmere 712 m² a pozemku s parcelným číslom 1277/239, záhrady o výmere 136 m², nachádzajúcich sa v katastrálnom území M. A., zapísaných v registri „C“ na liste vlastníctva číslo XXXX pre obec M. A., okres Senec, vedenom na Okresnom úrade Senec, odbor katastrálny (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), a že do dedičstva po poručiťovi Q. Q., narodenému XX. P. XXXX, zomrelému XX. Q. XXXX, naposledy bytom v B., K.Á. X, patria v 1 sporné nehnuteľnosti.

1.1 Žalobou žiadali žalobcovia súd prvej inštancie, aby určil, že žalobkyňa 1/ je podielovou spoluvlastníčkou, a to v rozsahu 1 k celku sporných nehnuteľností a tieto v 1 k celku patria do dedičstva po poručiťovi Q. Q.. Svoju žalobu hmotnoprávne odôvodnili ustanovením § 39 a § 132 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej len „Občiansky zákonník“), keď bolo podľa žalobcov nepochybné, že právna predchodkyňa žalovaných P. B. nemohla platne a účinne

nadobudnúť sporné nehnuteľnosti dedením po svojom otcovi Š. Ď., pretože tento ku dňu svojej smrti sporné nehnuteľnosti už nevlastnil z dôvodu, že ich predal žalobkyni 1/a jej už zosnulému manželovi Q. kúpnu zmluvou zo dňa 29. júna 1994. Tento predpoklad jednoznačne vyplýva z rozhodnutí súdov, a to najmä z rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2015 sp. zn. 5 Co 376/2014, právoplatného dňa 27. apríla 2015, ktorý rozhodol tak, že žaloba Š. Ď. a po jeho smrti žaloba P. B. ako právnej predchodkyne žalovaných 1/ a 2/ o určenie, že kúpna zmluva zo dňa 29. júna 1994 je neplatná, bola zamietnutá. Žalobcovia boli presvedčení, že vzhľadom na závery vyššie uvedeného rozsudku Krajského súdu v Bratislave, s dôrazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2014 sp. zn. IV. ÚS 15/2014, že právna predchodkyňa žalovaných 1/ a 2/ nemohla platne a účinne previesť darovacou zmluvou z roku 2010, číslo vkladu V 4553/2010, sporné nehnuteľnosti na žalovaných 1/ a 2/ ako obdarovaných. Naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva videli žalobcovia v tom, že bez tohto určenia súdom nedôjde k prejednaniu novoobjaveného dedičstva sporných nehnuteľností v 1 po zomrelom Jozefovi Jankovičovi, a rovnako žalobkyňa 1/ nebude môcť byť evidovaná v katastri nehnuteľností ako vlastníčka predmetných pozemkov v 1.

1.2 Zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobkyňa 1/ a jej, v súčasnosti bývalý zosnulý manžel Q. Q. (právny predchodca žalobcov 2/ až 4/) ako kupujúci a právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ Š. Ď.Í. ako predávajúci uzatvorili dňa 29. júna 1994 kúpnu zmluvu, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti. Predávajúci (a po jeho smrti jeho právna nástupkyňa P. B.) sa v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. V-2 12 C 100/95 domáhal určenia neplatnosti vyššie uvedenej kúpnej zmluvy. Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 10. septembra 2002 sp. zn. V-2 12 C 100/95 žalobu zamietol, následne rozhodnutím z 10. októbra 2002 opravil výrok uvedeného rozsudku tak, že určil, že kúpna zmluva z 29. júna 1994, ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený dňa 26. júla 1994 Správou katastra Bratislava-vidiek pod č. V-885/94, je neplatná. Na odvolanie žalovaných v danom konaní (X. a Q. Q.) odvolací súd uznesením z 30. apríla 2003 sp. zn. 5 Co 85/2003 rozsudok, ako aj opravné uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Následne súd prvej inštancie rozsudkom zo 7. októbra 2003, č. k. V-2 12 C 100/95-228, určil, že kúpna zmluva z 29. júna 1994 je neplatná a kupujúcim uložil povinnosť vypratať sporné nehnuteľnosti. Uvedený rozsudok na odvolanie žalovaných odvolací súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Následne súd prvej inštancie rozsudkom z 30. septembra 2005, č. k. V-2 12 C 100/95-315, opätovne rozhodol a určil, že kúpna zmluva z 29. júna 1994 je neplatná a žalovaným (X. Q., Q. Q., V. Q. a mal. Q. Q.) uložil povinnosť vypratať sporné nehnuteľnosti. Na odvolanie žalovaných odvolací súd rozsudkom z 23. januára 2007 sp. zn. 3 Co 496/2005 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol. Následne, na dovolanie žalobkyne (právnej nástupkyne pôvodného žalobcu P. B.) Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“ alebo „najvyšší súd“) uznesením z 19. marca 2009 sp. zn. 3 Cdo 90/2008 zmeňujúci rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd uznesením z 23. marca 2010, č. k. 5 Co 146/2009-414, pripustil späťvzatie návrhu v časti povinnosti žalovaných vypratať sporné nehnuteľnosti, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v tejto časti zrušil a konanie zastavil. Vo zvyšnej časti napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a určil, že kúpna zmluva z 29. júna 1994 je neplatná, a že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich výlučnom vlastníkovi Š. Ď. (zomrel X. F. XXXX). Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 12. mája 2010. O dovolaní žalovaných (v tomto konaní žalobcov) proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu rozhodol najvyšší súd uznesením z 24. novembra 2011 sp. zn. 4 Cdo 230/2010 tak, že dovolanie odmietol. Dňa 7. júla 2010 podali žalovaní (v tomto konaní žalobcovia) ústavnú sťažnosť a domáhali sa, aby Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyslovil, že rozsudkami Okresného súdu Bratislava III z 10. septembra 2002, zo 7. októbra 2003 a z 30. septembra 2005 sp. zn. V-2 12 C 100/95, uzneseniami Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2003 sp. zn. 5 Co 29/2003, 5 Co 85/2003 a z 15. júna 2004 sp. zn. 5 Co 39/2004, rozsudkami Krajského súdu v Bratislave z 23. januára 2007 sp. zn. 5 Co 496/2005 a z 23. marca 2010 sp. zn. 5 Co 146/2009 a uzneseniami najvyššieho súdu z 19. marca 2008 sp. zn. 3 Cdo 90/2008 a z 24. novembra 2011 sp. zn. 4 Cdo 230/2010 boli porušené ich základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a zároveň navrhli, aby boli označené rozhodnutia zrušené. Ústavný súd uznesením z 23. januára 2014, č. k. IV. ÚS 15/2014-39, prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľov v časti, v ktorej namietali porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 23. marca 2010 sp. zn. 5 Co 146/2009 a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol. Nálezom z 28. apríla 2014, č. k. IV. ÚS 15/2014-77, ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 23. marca 2010 sp. zn. 5 Co 146/2009 porušené bolo, uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 24. februára 2015, č. k. 5 Co 376/2014-530, rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie z 30. septembra 2005, č. k. V-2 12 C 100/95-315, zmenil tak, že žalobu zamietol (pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení). Na dovolanie žalobkyne najvyšší súd rozsudkom z 28. marca 2017 sp. zn. 4 Cdo 14/2016 zamietol dovolanie žalobkyne proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 30. septembra 2005, č. k. V-2 12 C 100/95-315. Vo zvyšnej časti dovolanie odmietol.

1.3 Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil ustanoveniami § 39, § 132 ods. 1 a § 486 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o vecné odôvodnenie rozhodnutia, poukázal na to, že Občiansky zákonník poskytuje ochranu tretím osobám, ktoré nadobudli vec od nepravého dediča dobromyseľne; ide o prelomenie zásady, že nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má. Dobromyseľnosť musí preukazovať nadobúdateľ a jeho dobrá viera je daná vtedy, ak tretia osoba nevedela ani nemohla vedieť, že ten, od koho vec alebo právo nadobudol, je neoprávneným dedičom a dôvodne sa preto domnieva, že vec ním nadobudnutá do dedičstva patrí a je oprávnený s ňou nakladať. Uviedol, že podľa rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 2264/2009 je nepravým dedičom osoba, ktorá podľa rozhodnutia o dedičstve nadobudla majetok poručiteľa, hoci ho nemohla nadobudnúť buď vôbec alebo v takom rozsahu, ako ho nadobudla. Vychádzajúc z logického výkladu ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka sa súd prvej inštancie stotožnil s právnou argumentáciou žalobcov, podľa ktorej nemožno o právnej predchodkyni žalovaných 1/ a 2/ P. B. hovoriť ako o „nepravom dedičovi“ v zmysle citovaného zákonného ustanovenia, keď táto bola rozhodne oprávneným dedičom, a dokonca jedinou zákonnou dedičkou po svojom otcovi Š. Ď.. Nenadobudla preto predmet dedičstva ani omylom, ani nepravom, čo by ju definovalo ako nepravého dediča, ale na základe riadneho dedičského oprávnenia, ktoré jej svedčalo ako zákonnej dedičke a jedinému potomkovi poručiteľa. Súd prvej inštancie ďalej dôvodil, že ani v prípade, že by pripustil interpretáciu výkladu tohto ustanovenia žalovanými, nemožno hovoriť o dobromyseľnosti žalovaných 1/ a 2/ v súvislosti s darovacou zmluvou, ktorou P. B., ich matka, previedla na nich vlastnícke právo, keď tak urobila v priebehu konania o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a vypratanie nehnuteľností, vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. V-2 12 C 100/95; v tomto konaní bola žalobkyňou ako právna nástupkyňa po svojom otcovi Š. Ď.. V tom istom kalendárnom roku 2010, kedy sporné nehnuteľnosti nadobudla do svojho vlastníctva na základe záverov dedičského konania po poručiteľovi Š. Ď., ich darovacou zmluvou previedla do vlastníctva svojich dvoch synov, žalovaných 1/ a 2/, čo aj uviedla ako dôvod späťvzatia žaloby, keď už po ich darovaní spôsobujúcom zmenu vlastníctva (ako i aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu) nemala naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy a vypratání sporných nehnuteľností.

1.4 Súd prvej inštancie tak uzavrel, že synovia P. B. ako nadobúdatelia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam na základe darovacej zmluvy nemohli byť pri nadobudnutí vlastníckeho práva dobromyseľní vzhľadom na existenciu súdneho konania. Súdne konanie začaté na Okresnom súde Bratislava - vidiek podaním žaloby ich starého otca Š. Ď. dňa 7. júla 1995, v ktorom po smrti pôvodného žalobcu ako právna nástupkyňa pokračovala matka žalovaných 1/ a 2/ P. B., sa ukončilo až právoplatným rozhodnutím zo dňa 27. apríla 2015. Je preto nemožné, aby synovia celých 20 rokov nemali vedomosť o existencii a okolnostiach tohto sporu, kde boli žalobcami najprv ich starý otec, a následne ich matka. Okrem odkazu na ustanovenie § 486 Občianskeho zákonníka svoju dobromyseľnosť žiadnym iným spôsobom nepreukázali, hoci v zmysle výkladu tohto ustanovenia dôkazné bremeno preukazovania dobromyseľnosti spočíva na žalovaných ako na nadobúdateľoch vlastníckeho práva.

1.5 Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že žalobkyňa 1/ na určení, že je v 1 vlastníčkou sporných nehnuteľností a žalobcovia 1/ až 4/ na určení, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi Q. Q., majú naliehavý právny záujem. Poukázal na stanovisko katastrálneho odboru Okresného úradu Senec, podľa ktorého tento nie je oprávnený vyznačiť zmenu v osobe vlastníka len na základe žiadosti žalobcov z dôvodu, že aktuálni vlastníci sporných nehnuteľností nie sú dotknutí predloženými rozhodnutiami súdov a ich právna predchodkyňa nadobudla sporné nehnuteľnosti na

základe verejnej listiny - osvedčenia o dedičstve. Takýto postup katastra súd prvej inštancie považoval za správny, keď tento nemôže svojím rozhodnutím určiť vlastnícke právo; toto oprávnenie prináleží iba súdu. Žalobcovia preto postupovali správne, keď sa svojho práva domáhali žalobou na súde v konaní o určenie vlastníckeho práva. Až na základe právoplatného rozsudku v prospech žalobcov, vo výroku ktorého je ich vlastníctvo určené, bude môcť katastrálny odbor Okresného úradu Senec realizovať záznam vlastníctva žalobcov k sporným nehnuteľnostiam. Súd prvej inštancie mal na základe rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2015, sp. zn. 5 Co 376/2014, právoplatného 27. apríla 2015, vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2014 sp. zn. IV. ÚS 15/2014, jednoznačne preukázanú dôvodnosť žaloby o určenie vlastníckeho práva, ktorú žalobcovia boli nútení podať v záujme ich právnej istoty, keďže došlo k zmene vlastníctva predmetu sporu na žalovaných 1/ a 2/ v priebehu konania, a to za účelom získania rozhodnutia súdu relevantného pre zápis do katastra nehnuteľností.

2. Krajský súd v Bratislave v záhlaví označeným rozsudkom prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým určil, že žalobkyňa 1/ je v 1 vlastníckou sporných nehnuteľností a určil, že do dedičstva po poručiteľovi Q. Q. patria v 1 sporné nehnuteľnosti potvrdil; druhým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že žalobcom spoločne a nerozdielne priznal voči každému zo žalovaných nárok na náhradu trov konania v rozsahu 50 %; tretím a štvrtým výrokom žalobcom spoločne a nerozdielne priznal voči každému zo žalovaných nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 50 %.

2.1 V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že základom sporu v prejednávanej príhode bolo vyriešenie otázky platnosti kúpnej zmluvy z 29. júna 1994 medzi žalobkyňou 1/ a právnym predchodcom žalobcov 2/ až 4/ ako kupujúcimi na jednej strane a právnym predchodcom žalovaných ako predávajúcim na strane druhej, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti. Platnosť zmluvy bola posudzovaná s prihliadnutím na splnenie požiadavky technickej jednoty listiny, pričom podľa jedného výkladu je nedostatok technickej jednoty listiny dôvodom neplatnosti právneho úkonu, podľa druhého výkladu nie je technická jednota zmluvy o prevode nehnuteľností podmienkou platnosti právneho úkonu, ale iba podmienkou katastrálneho konania, na odstránenie nedostatku ktorej má byť účastník vyzvaný v konaní. Posledným rozhodnutím, ktoré riešilo tento predmet sporu, je rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2015, č. k. 5 Co 376/2014-530, ktorým odvolací súd rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie z 30. septembra 2005, č. k. V-2 12 C 100/95-315, ktorým tento určil, že dotknutá kúpna zmluva je neplatná a žalovaným (X. Q., Q. Q., V. Q. a mal. Q. Q.) uložil povinnosť vypratať sporné nehnuteľnosti, zmenil tak, že žalobu zamietol. Dovolanie žalobkyne proti rozhodnutiu odvolacieho súdu najvyšší súd rozsudkom z 28. marca 2017 sp. zn. 4 Cdo 14/2016 zamietol. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dôvodil, že žalobkyňa nemá na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy naliehavý právny záujem, keďže v čase rozhodovania odvolacieho súdu už nebola vlastníckou sporných nehnuteľností, ktorý záver nespochybnil ani najvyšší súd, rozhodujúc o dovolaní žalobkyne proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd zamietol žalobu žalobkyne pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, základom predmetu sporu, a teda určením neplatnosti kúpnej zmluvy, sa nezaoberal. Z pohľadu určenia neplatnosti kúpnej zmluvy je preto zásadný právny názor vyslovený v náleze ústavného súdu z 28. apríla 2014, č. k. IV. ÚS 15/2014-77, ktorým bol zrušený rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 23. marca 2010 sp. zn. 5 Co 146/2010 (ktorým bolo určené, že kúpna zmluva je neplatná, a že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich výlučnom vlastníkovi Š. Ď.), a z ktorého nález vychádzal pri svojom rozhodovaní, riešiac otázku platnosti kúpnej zmluvy ako predbežnú, aj súd prvej inštancie v prejednávanej spore. Ústavný súd v náleze okrem iného vyslovil, že je „podstatné, aby o neplatnosti právneho úkonu nerozhodovali okolnosti, ktoré zákon ako dôvody neplatnosti neuvádza. Súdny majú pri posudzovaní neplatnosti právnych úkonov zohľadniť aj zmysel a účel právnej úpravy, ktorá s určitým nedostatkom právneho úkonu spája právny následok v podobe jeho neplatnosti. Požiadavky na písomnú formu právneho úkonu (alebo sprísnenú písomnú formu) nie sú samoúčelné. Pri posudzovaní platnosti právneho úkonu s ohľadom na splnenie písomnej formy v zmysle § 46 ods. 2 druhej vety Občianskeho zákonníka musí byť zohľadnený aj účel tejto normy (zvýrazňovacia funkcia dôležitých právnych úkonov, preukaznosť, trvalosť a spôsobilosť archivácie predmetných právnych úkonov ich účastníkmi, ako aj orgánmi verejnej správy, obmedzenie rizika pozmeňovania obsahu listiny a podobne). V okolnostiach danej veci ústavný

súd nie je toho názoru, že by účel § 46 ods. 2 druhej vety Občianskeho zákonníka bol spochybnený v prípade, ak účastníci zmluvy o prevode nehnuteľností odkázali v tejto zmluve na taký geometrický plán, ktorý bol autorizovaný a uložený orgánom správy katastra (a jeho obsah je tak dostatočne preukázateľný a možnosť vplyvu účastníkov na jeho obsah je obmedzený) a ktorý je priložený k návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.“ Ústavný súd svojím rozhodnutím tak spochybnil závery Krajského súdu v Bratislave ako odvolacieho súdu (rozhodnutia z 23. marca 2010 sp. zn. 5 Co 146/2009) o neplatnosti kúpnej zmluvy z 29. júna 1994. Na základe záverov ústavného súdu možno konštatovať, že kúpna zmluva, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti, je platná. Postup súdu prvej inštancie, ktorým v prejednávanej spore akceptoval aktívnu vecnú legitímáciu žalobcov 1/ až 4/, bol preto správny. Odvolací súd konštatoval, že neexistuje právoplatné rozhodnutie, ktorým by bola kúpna zmluva z 29. júna 1994 určená za neplatnú, z čoho vyplýva, že Š. Ď. nebol ku dňu svojej smrti vlastníkom sporných nehnuteľností, tieto nemohli byť predmetom dedičského konania o novoobjavenom dedičstve po Š. Ď., právna predchodkyňa žalovaných sa nemohla v dedičskom konaní po ňom stať vlastníčkou dotknutých nehnuteľností, a následne ich ani nemohla darovať žalovaným.

2.2 Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na ustanovenia § 148 ods. 1 a § 149 ods. 1 a 4 Občianskeho zákonníka. Z predloženého spisu odvolací súd zistil, že manželstvo žalobkyne 1/ a jej manžela Q. Q., právneho predchodcu žalobcov 2/ až 4/, bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Bratislava III z 18. marca 2002, č. k. 12 C 167/01-32, právoplatným 4. júna 2002. Q. Q. XXXX zomrel. K vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov došlo v dedičskom konaní po zomrelom Q. Q., osvedčením o dedičstve, č. k. 31 D 1625/04-48, Dnot 125/04, právoplatným 19. januára 2006. Predmetom dedičského konania neboli sporné nehnuteľnosti, keďže tieto boli v čase rozhodovania v dedičskej veci predmetom súdneho sporu, prebiehajúceho od roku 1995, teda neboli preukázateľne v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne 1/ a jej bývalého manžela ku dňu jeho smrti. Vychádzajúc z právnej domnienky obsiahnutej v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou alebo iným zákonným spôsobom, platí, že nehnuteľné veci sú v podielovom spoluvlastníctve, a že podiely oboch spoluvlastníkov sú rovnaké. Keďže v čase rozhodovania súdu prvej inštancie v prejednávanej spore uplynula trojročná lehota upravená v citovanom ustanovení, mohol súd prvej inštancie rozhodnúť, že sporné nehnuteľnosti o veľkosti podielu 1 k celku sú vlastníctvom žalobkyne 1/ a o veľkosti podielu 1 k celku patria do dedičstva po zomrelom Q. Q.. Odvolací súd preto považoval odvoláciu námietku žalovaných o nepreukázaní aktívnej vecnej legitímácie žalobcov v spore, ako aj absenciu právneho základu pre určenie veľkosti spoluvlastníckych podielov sporných nehnuteľností, za nedôvodnú.

3. Proti v záhlaví označenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní a odôvodnili ho dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej len „C. s. p.“). Podľa dovolateľov odvolací súd nesprávne právne posúdil právnu otázku ochrany vlastníckeho práva dobromyseľného nadobúdateľa a uprednostnenie princípu ochrany dobrej viery pred princípom ochrany pôvodného vlastníka. Žalovaní v priebehu konania preukázali, akým spôsobom dobromyseľne nadobudli vlastnícke práva k sporným nehnuteľnostiam. Nadobudli ich na základe darovacej zmluvy uzatvorenej 14. septembra 2010 s ich matkou P. B., ktorá ich nadobudla na základe osvedčenia o dedičstve sp. zn. 31D 517/2010, Dnot 40/2010 z 13. septembra 2010, právoplatného 13. septembra 2010. Žalovaní sa iniciatívne zaujímali o predchádzajúcich vlastníkov sporných nehnuteľností a mali vedomosť o tom, že o sporné nehnuteľnosti v minulosti prebiehalo súdne konanie, ktoré však bolo právoplatne ukončené (k 12. máju 2010 bolo právoplatne ukončené konanie v zmysle rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. marca 2010, č. k. 5 Co 146/2009, ktorým súd určil kúpnu zmluvu z 29. júna 2004 za neplatnú). Žalovaní tak boli dobromyseľní pokiaľ ide o nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam. Nesprávnosť právneho posúdenia odvolacieho súdu teda spočívala v prijatí absolútne nepreskúmateľných právnych záverov o údajnej absencii dobromyseľnosti žalovaných, a najmä v tom, že odvolací súd v rozpore s názorom ustálenej judikatúry vôbec nevyhodnotil skutočnosť, že v prípade dobrej viery nadobúdateľa môže byť prelomená zásada, že nikto nemôže previesť viac práv, ako má sám, teda, že ustálená judikatúra umožňuje nadobudnutie vlastníckeho práva aj od nevlastníka v prípade, ak bol nadobúdateľ vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu dobromyseľný. V dovolaní ďalej poukázali na uznesenie

najvyššieho súdu z 27. februára 2013 sp. zn. 6 Cdo 71/2011, v zmysle ktorého ochranu skutočného vlastníka zaručovanú zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám,“ možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zrejmé, že nadobúdateľ je dobromyseľný, že vec riadne podľa práva nadobudol. Dobrá viera musí byť pritom hodnotená veľmi prísne, pričom poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci musí javiť ako spravodlivé. Poskytnutie tejto ochrany sa vo svojich dôsledkoch prejaví ako možnosť dobromyseľného nadobúdateľa pokračovať v oprávnenej držbe. Dovolatelia ďalej poukázali na nález Ústavného súdu Českej republiky z 11. mája 2011 sp. zn. II. ÚS 165/2011 a z 23. januára 2001 sp. zn. II. ÚS 77/2000, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Gladysheva v. Ruská federácia zo 6. decembra 2011 (sťažnosť č. 7097/10), Beyeler v. Taliansko z 28. mája 2002 (sťažnosť č. 33202/96), Moskal v. Poľsko z 15. septembra 2009 (sťažnosť č. 10373/05), Žáková v. Česká republika z 3. októbra 2013 (sťažnosť č. 2000/09) a nález ústavného súdu z 28. januára 2016 sp. zn. III. ÚS 247/14, ktoré podporujú právny záver o tom, že dobromyseľnému nadobúdateľovi vlastníckeho práva musí byť v materiálnom právnom štáte poskytnutá súdna ochrana aj pred pôvodným (skutočným) vlastníkom. Dovolaciemu súdu navrhli, aby rozsudky odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu zamietne.

4. K dovolaniu žalovaných sa vyjadrili žalobcovia tak, že ho považujú za nedôvodné. Otázka dobromyseľnosti žalovaných bola v konaní riadne vyriešená, žalovaní o tom, že bolo od roku 1995 vedené súdne konanie na návrh ich starého otca a potom ich matky vedeli, čo potvrdili aj vo svojej výpovedi na pojednávaní pred súdom prvej inštancie. Pre vyriešenie otázky platnosti kúpnej zmluvy z 29. júna 1994 považovali za zásadný právny názor vyslovený v náleze ústavného súdu z 28. apríla 2014 sp. zn. IV. ÚS 15/2014-77. Dovolaciemu súdu žalobcovia navrhli, aby dovolanie žalovaných zamietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strany sporu, v neprospech ktorých bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

6. Žalovaní prípustnosť podaného dovolania vyvodili z § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., k čomu naznačili ako právnu otázku, pri ktorej riešení sa mal odvolací súd odkloniť od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, otázku týkajúcu sa ochrany vlastníckeho práva dobromyseľného nadobúdateľa a uprednostnenie princípu ochrany dobrej viery pred princípom ochrany pôvodného vlastníka s poukazom na rozhodnutie sp. zn. 6 Cdo 71/2011, a nález ústavného súdu z 28. januára 2016 sp. zn. III. ÚS 247/14 a citované rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a ESLP.

7. V zmysle § 421 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

9. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho

súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v C. s. p., podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Postupujúc podľa vyššie uvedeného dovolací súd poukazuje na to, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

11. Dovolatelia v dovolaní výslovne uviedli, že nimi podané dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. Otázkou relevantnou z hľadiska tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Ak dovolateľ odôvodní prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018).

12. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

13. Dovolatelia v podanom dovolaní vymedzili právnu otázku (ochrany vlastníckeho práva dobromyseľného nadobúdateľa a uprednostnenia princípu ochrany dobrej viery pred princípom ochrany pôvodného vlastníka) všeobecne, a preto dovolací súd pristúpil k jej preformulovaniu pre účely

dovolacieho konania. Dovolatelia sa v podstate pýtajú, či v prípade, ak žalovaní nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe darovacej zmluvy od osoby, ktorá ich nadobudla osvedčením o dedičstve od poručiteľa, ktorý v čase smrti nebol ich vlastníkom, pretože ich pred smrťou previedol kúpnu zmluvou na iné osoby, za situácie, kedy platnosť predmetnej kúpnej zmluvy bola predmetom sporu, o ktorom mali dovolatelia vedomosť (pretože sporovou stranou bol ich starý otec a neskôr ich matka) a bol právoplatne skončený zamietnutím žaloby o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, možno uprednostniť princíp ochrany dobrej viery pred princípom ochrany pôvodného (skutočného) vlastníka. Dovolací súd konštatuje, že uvedená právna otázka so zohľadnením okolností prejednávanej veci nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dovolací súd však poukazuje na právny záver vyplývajúci z uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej len „veľký senát“) z 27. apríla 2021 sp. zn. 1 V Obdo 2/2020, v zmysle ktorého dovolací súd nie je pri posudzovaní prípustnosti dovolania viazaný dovolateľom označeným dôvodom prípustnosti dovolania; rovnako tak dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ. Dovolanie preto posudzoval ako prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p.

14. Vzhľadom na vymedzenie ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (bod 12. tohto rozsudku) dovolací súd konštatuje, že dovolateľmi označené rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky a ESLP nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 71/2011, vo vzťahu k posudzovanej právnej otázke ide o rozhodnutie, ktoré je založené na odlišných skutkových okolnostiach, keďže v danej veci boli z hľadiska skúmania dobrej viery žalovaných rozhodujúcimi okolnosťami zápis štátu ako vlastníka v katastri nehnuteľností, hoci mu nesvedčil právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva a povinnosť nadobúdateľov aktívne zisťovať konkrétne skutočnosti vedúce k presvedčeniu, že štát v čase držby disponoval platným nadobúdacím vlastníckym titulom.

15. V otázke prelomenia zásady nemo plus iuris a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to prostredníctvom uznesenia veľkého senátu z 27. apríla 2021 sp. zn. 1 V Obdo 2/2020. Vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam prejednávanej veci však nejde o rozhodnutie, ktoré odpovedá na v dovolaní vymedzenú právnu otázku. Dovolací súd však na právne závery v ňom obsiahnuté odkazuje a pri riešení právnej otázky sa ich pridrižiava.

16. V predmetnom rozhodnutí veľký senát uviedol, že slovenská právna úprava nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka vo všeobecnosti neupravuje, keďže vlastnícke právo možno nadobudnúť len zákonom predpísaným spôsobom. To platí tak v prípade derivatívneho nadobúdania vlastníckeho práva, ako aj v prípade originárneho nadobúdania vlastníckeho práva. Nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka právna úprava umožňuje len v zákonom upravených prípadoch, predstavujúcich výnimku zo zásady, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len od vlastníka, a len v týchto prípadoch zákon uprednostňuje ochranu dobromyseľného nadobúdateľa veci a umožňuje prelomenie zásady nemo plus iuris. Veľký senát dodal, že z predmetného konštatovania vyplýva, že neprichádza do úvahy, aby súdy bez toho, aby existoval zákonný podklad, rozširujúco vyvodzovali možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa tým spôsobom, že samotná dobrá viera nadobúdateľa postačuje na priznanie jej vlastníckeho práva, t. j., že by nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka bolo prípustné vo všeobecnosti. Uvedené platí bez ohľadu na to, že zotrvanie na zásade nemo plus iuris môže pôsobiť v subjektívnej rovine nespravodlivo voči nadobúdateľovi veci. Zároveň uviedol, že nadobudnutie veci v dobrej viere od nevlastníka vo všeobecnosti (t. j. okrem prípadov výslovne predpokladaných zákonom) nie je možné zaradiť ani medzi iné skutočnosti ustanovené zákonom, na základe ktorých možno nadobudnúť vlastnícke právo k veci (podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

17. V rozhodnutí tiež poukázal na výnimky zo zásady nemo plus iuris, uprednostňujúce ochranu dobromyseľného nadobúdateľa, ktoré sú taxatívne upravené naprieč jednotlivými právnymi predpismi. Medzi tieto výnimky zaradil ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, §

93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a § 61 Exekučného poriadku (v znení účinnom do 31. marca 2017), (resp. § 140 ods. 2 písm. l) v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 01. apríla 2017), pričom uviedol, že v iných prípadoch má dobrá viera nadobúdateľa význam len pri nárokoch podľa ustanovenia § 126 ods. 2 v spojení s § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorých sa však nadobúdateľ v dobrej viere - ktorý sa nestal vlastníkom veci s poukazom na zásadu nemo plus iuris - nemôže domáhať voči skutočnému vlastníkovi veci.

18. Pokiaľ ide o výnimky zo zásady nemo plus iuris, možno poukázať aj na nález ústavného súdu z 26. januára 2021, sp. zn. IV. ÚS 65/2019, v ktorom ústavný súd vyvodil možnosť jej prelomenia z ustanovení procesného práva. V predmetnom náleze ústavný súd uviedol, že „vtedy účinný právny predpis, ktorým bol Občiansky súdny poriadok, v ustanovení § 243d ods. 2 výslovne uvádzal, že právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. V súčasnosti účinný C. s. p. v § 456 zakotvuje identickú úpravu, keď ustanovuje, že právne vzťahy niekoho iného než strany nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Z označenej právnej úpravy vyplýva, že v prípade, ak na právne pomery účastníkov súdneho konania ukončeného právoplatným a vykonateľným rozhodnutím, aj keď neskôr na základe inštančného postupu zrušeným, nadväzujú ďalšie právne vzťahy, nemôžu byť tieto nadväzujúce právne pomery tretích osôb novým rozhodnutím dotknuté“ (bod 25. odôvodnenia nálezu). „Inými slovami, tretími osobami už nadobudnuté práva a povinnosti po vydaní právoplatného a vykonateľného rozhodnutia nemôžu byť ovplyvnené tým, že toto pôvodné právoplatné a vykonateľné rozhodnutie bolo zrušené a v následnom konaní boli tieto pôvodné právne pomery autoritatívnym spôsobom usporiadané odlišne od pôvodného rozhodnutia“ (bod 26. odôvodnenia nálezu).

19. V citovanom náleze išlo o situáciu, kedy o vlastníckom práve k nehnuteľnostiam bolo právoplatne rozhodnuté súdom v sporovom konaní, a následne osoba, o ktorej vlastníckom práve súd rozhodol právoplatným rozsudkom, tieto nehnuteľnosti previedla na ďalší subjekt. Nadobúdateľ tak nadobudol nehnuteľnosti od osoby, ktorá bola ako vlastníka zapísaná v katastri nehnuteľností, a zároveň od osoby, ktorá v skutočnosti (v zmysle právoplatného rozhodnutia súdu) bola ich vlastníkom. Následné zrušenie právoplatného rozhodnutia dovolacím súdom (v predmetnej veci dokonca po zrušujúcom rozhodnutí ústavného súdu) tak nemohlo mať vplyv na právne postavenie (dobromyseľného) nadobúdateľa, a to aj s poukazom na znenie ustanovenia § 456 C. s. p., resp. ustanovenia § 243d ods. 2 O. s. p. účinného do 30. júna 2016. Veľký senát pritom poukázal na to, že zo znenia ustanovenia § 243d ods. 2 O. s. p. a z jeho aplikácie vychádzal najvyšší súd aj v judikáte č. R 14/2009 (obdobne k tomu vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 30. mája 2012, sp. zn. 6 Cdo 107/2011).

20. Zároveň možno ustanovenie § 456 C. s. p. (resp. § 243d ods. 2 O. s. p.) a jeho účinky na právne postavenie tretích osôb pripodobniť k ustanoveniu § 486 Občianskeho zákonníka, predstavujúcemu výnimku zo zásady nemo plus iuris v prospech ochrany dobromyseľného nadobúdateľa. Ustanovenie § 486 Občianskeho zákonníka poskytuje ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi vecí z dedičstva od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, t. j. v situácii, kedy bolo o dedičstve nepravého dediča rozhodnuté rozhodnutím súdu rozhodujúceho v konaní o dedičstve. Rovnakým spôsobom tak treba vykladať aj ustanovenie § 456 C. s. p. (resp. § 243d ods. 2 O. s. p.), v zmysle ktorého „právne vzťahy niekoho iného než strany nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté.“ Uvedené znamená, že ani v situácii, ak po zrušení právoplatného rozhodnutia o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam rozhodnutím dovolacieho súdu, rozhodne súd o tom, že vlastnícke právo v skutočnosti svedčí inej - než pôvodne určenej - osobe, nemôže dôjsť k zmene právneho postavenia ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľností, ktoré nadobudol v čase pred právoplatným rozhodnutím dovolacieho súdu a k strate jej vlastníckeho práva k nadobudnutým nehnuteľnostiam. Predmetný záver však nemusí platiť vtedy, ak nadobúdateľ už v čase uzavretia zmluvy vedel o prebiehajúcom dovolacom konaní (k tomu vid' aj I. ÚS 259/2016).

21. Veľký senát tak konštatoval, že dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne

vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava de lege lata nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.

22. V zmysle vyššie uvedených právnych záverov posúdil dovolací súd právnu otázku vymedzenú v prejednávanej veci. V prvom rade skúmal, či daná situácia spadá pod niektorú z výnimiek stanovených v rozhodnutí veľkého senátu (ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a § 61 Exekučného poriadku v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku) a dospel k záveru, o žiadny z takýchto prípadov nejde. Pokiaľ sa žalovaní domáhali aplikácie ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého „kto dobromyseľne niečo nadobudol od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, je chránený tak, ako keby to bol nadobudol od oprávneného dediča,“ nemožno im prisvedčiť. Občiansky zákonník poskytuje ochranu tretím osobám, ktorí nadobudli vec od nepravého dediča dobromyseľne. Ide o prelomenie zásady, že nikto nemôže previesť na iného viac práv, než má sám (nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipso habet). Dobromyseľnosť musí preukazovať nadobúdateľ. Dobrá viera je daná, ak tretia osoba nevedela ani nemohla vedieť, že ten, od koho vec alebo právo nadobudol, nie je oprávneným dedičom a dôvodne sa preto domnieva, že vec nadobudnutá dedičstvom mu patrí a je oprávnený s ňou nakladať. V danej veci matka žalovaných nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe osvedčenia o dedičstve z 13. septembra 2010 (právoplatného toho istého dňa), t. j. v čase, kedy boli sporné nehnuteľnosti predmetom dovolacieho konania pred najvyšším súdom (sp. zn. 4 Cdo 230/2010), ktorého bola matka žalovaných účastníčkou, ako aj konania o ústavnej sťažnosti (sp. zn. IV. ÚS 15/2014; ústavná sťažnosť podaná 7. júla 2010), o ktorom mala vedomosť. Nemožno tak považovať podmienku dobromyseľného nadobudnutia sporných nehnuteľností matkou žalovaných za splnenú. Vzhľadom k tomu, že v danej veci nejde o žiadnu z výnimiek zo zásady nemo plus iuris, uprednostňujúcich ochranu dobromyseľného nadobúdateľa, dovolací súd tak musel dať prednosť ochrane skutočného vlastníka sporných nehnuteľností.

23. Dovolací súd ďalej považoval za potrebné vysporiadať sa s otázkou aplikácie § 243d ods. 2 O. s. p., resp. § 456 C. s. p., v zmysle ktorého právne vzťahy niekoho iného než strany nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Ako je uvedené aj vo vyššie citovanom uznesení veľkého senátu, uvedené znamená, že ani v situácii, ak po zrušení právoplatného rozhodnutia o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (pozn. dovolacieho súdu: resp. o určení neplatnosti kúpnej zmluvy) rozhodnutím dovolacieho súdu (pozn. dovolacieho súdu: resp. nálezom ústavného súdu), rozhodne súd o tom, že vlastnícke právo v skutočnosti svedčí inej, než pôvodne určenej osobe (pozn. dovolacieho súdu: resp., že žaloba o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, od ktorej je odvodzované vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, bola zamietnutá), nemôže dôjsť k zmene právneho postavenia ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľností, ktoré nadobudol v čase pred právoplatným rozhodnutím dovolacieho súdu (pozn. dovolacieho súdu: resp. pred nálezom ústavného súdu), a k strate jej vlastníckeho práva k nadobudnutým nehnuteľnostiam. Predmetný záver však nemusí platiť vtedy, ak nadobúdateľ už v čase uzavretia zmluvy vedel o prebiehajúcom dovolacom konaní (pozn. dovolacieho súdu: resp. o prebiehajúcom konaní o ústavnej sťažnosti). V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na okolnosti prejednávanej veci, kedy k prevodu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam z matky žalovaných na žalovaných došlo darovacou zmluvou zo 14. septembra 2010. V danom čase síce existovalo právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave (uznesenie z 23. marca 2010, č. k. 5 Co 146/2009-414, právoplatné 12. mája 2010), avšak v danom čase už vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu prebiehalo dovolacie konanie (sp. zn. 4 Cdo 230/2010), ktorého účastníčkou bola matka žalovaných, ako aj konanie o ústavnej sťažnosti (sp. zn. IV. ÚS 15/2014; sťažnosť podaná 7. júla 2010), o ktorom mala matka žalovaných vedomosť. V dôsledku nálezu ústavného súdu z 23. januára 2014, č. k. IV. ÚS 15/2014-39, bolo následne zrušené uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu právoplatné 12. mája 2010. Krajský súd v Bratislave následne rozsudkom z 24. februára 2015, č. k. 5 Co 376/2014-530, rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie z 30. septembra 2005, č. k. V-2 12 C 100/95-315, zmenil tak, že žalobu zamietol. Kúpna zmluva z 29. júna 1994 tak nikdy nebola právoplatne určená za neplatnú. Vedomosť matky žalovaných a žalovaných o prebiehajúcich súdnych konaniach vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam možno vyvodiť aj z urgentnosti ich konania, keďže matka žalovaných nadobudla sporné nehnuteľnosti

osvedčením o dedičstve z 13. septembra 2010 (právoplatným toho istého dňa) a hneď na druhý deň (14. septembra 2010) previedla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam darovacou zmluvou na žalovaných. Nemožno tak hovoriť o splnení podmienky dobromyseľnosti žalovaných pokiaľ ide o nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam. Žalovaní síce neboli účastníkmi vyššie uvedených konaní, v čase nadobudnutia sporných nehnuteľností však účastníčkou týchto konaní bola ich matka, a preto vzhľadom na ich blízky príbuzenský vzťah bolo možné od nich pri posudzovaní splnenia podmienky dobromyseľnosti z hľadiska bežnej opatrnosti vyžadovať, aby sa o priebeh týchto konaní aktívne zaujímal.

24. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné na v dovolaní vymedzenú právnu otázku odpovedať nasledovne: v prípade, ak žalovaní nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe darovacej zmluvy od osoby, ktorá ich nadobudla osvedčením o dedičstve od poručiteľa, ktorý v čase smrti nebol ich vlastníkom, pretože ich pred smrťou previedol kúpnu zmluvou na iné osoby, za situácie, kedy platnosť predmetnej kúpnej zmluvy bola predmetom sporu, o ktorom mali dovolatelia vedomosť (pretože sporovou stranou bol ich starý otec a neskôr ich matka) a bol právoplatne skončený zamietnutím žaloby o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, nemožno uprednostniť princíp ochrany dobrej viery pred princípom ochrany pôvodného (skutočného) vlastníka. Keďže odvolací súd uvedenú právnu otázku zodpovedal správne, dovolací súd dovolanie žalovaných ako nedôvodné zamietol.

25. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že žalovaní v dovolaní neopodstatnene vytýkali, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.), a preto dovolanie ako nedôvodné zamietol podľa § 448 C. s. p.

26. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobcom 1/ až 4/ úspešným v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu.

27. Senát najvyššieho súdu v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.